«ԹՈՂ ՏՈՒԿՔ ՄԱՆՐ ՏՂՈՑԸ ՈՐ ԻՆՔԻ ԳԱՆ։» ՂՈՒԿ. ԺԸ. 16։

ՀԱՏՈՐ ԻԹ. ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, ՅՈՒՆԻՍ 1, 1900 ԹԻՒ 6

ՊԱՀՈՒԱԾ ԴԱՆԱՁԸ

Մատթէոսի Աւետարանին ԺԴ. գլխուն մէջ մեր Տէրը առակներու միջոցով շատ մը բաներ կ'ըսէ երկնից թագաւորութեան վրայ։ Այս առակներէն մէկը կը գտնուի յիշեալ գլխուն 44 համարին մէջ. «երկնից թագաւորութիւնը արտի մէջ պահուած գանձի նման է, որ անիկա մէկ մարդ մը գտնելով՝ կը ծածկէ, և ուրախութենէն կ'երթայ բոլոր ունեցածը կը ծախէ, ու ան արտը կը դնէ։»

Այս առակէն կը սորվինք թէ երկնից թագաւորութիւնը մեծ արժէք ունի։ Աշխարհիս բոլոր ուրիշ բաներէն աւելի կ'արժէ։ Աստուծոյ Որդին այս թագաւորութիւնը հաստատելու համար իջաւ երկինքէն։ Այս թագաւորութեան գալը՛ն համար իր աշակերտներուն պատուիրեց աղօթք ընել։ Ուրիշ ոչ մէկ բան այնպէս կը լեցնէ աշխարհը խաղաղութեամբ, սիրով և երջանկութեամբ, ինչպէս այս թագաւորութեան աշխարհի մէջ, այսինքն մարդոց սիրտերուն մէջ, գալը։

Առակէն կը սորվինք նաև թէ այս թագաւորութիւնը ծածկուած է ոմանց աչքերէն։ Աշխարհի մէջ կը գտնուին մարդիկ որ չեն տեսներ աշխարհի ամենէն աղէկ բանը։ Անոնք պատուած չեն գիտեր, չեն տեսներ սուրբ կեանքին և Աստուծոյ և մեր ընկերներուն սիրով ծառայող կեանքին գեղեցկութիւնը։ Բայց մենք կրնանք գտնել այս գանձը, և իրօք ու-

նինք խոստման վստահելի խօսքը. «փնտռեցէք ու պիտի գտնէք։» Եւ եթէ գտնենք, եթէ ճշմարտապէս մեր սիրտերուն մէջ ընդունինք այս թագաւորութեան օրհնութիւնները, ուրախութիւնով պիտի լեցուինք։ Թերևս պէտք պիտի ըլլայ ծախել մեր ունեցածը զանիկա ստանալու համար. այսինքն պէտք պիտի ըլլայ տալ մեր ղբօսանքներէն և գործերէն մէկ քանին որ պատուժոյ կարքին հակառակ են։ Բայց ինչ որ պիտի չահինք հոգևորապէս, բոլոր մեր տուածներէն անհունապէս աւելի կ'արժէ։ Եւ երբ կեանքին վերջին հաշինք, կարևոր հարցումը պիտի չըլլայ, գտա՞նք աշխարհային հարստութիւն և պատիւ, գտա՞նք տուները, խանութները և արտերը, այլ գտա՞նք պահուած գանձը։

ՄԻԱՅՆ ՄԷԿ ԱՆԳԱՄ

Երբեմն մարդիկ, երբ դէշ բան մը կ'ընեն, Միայն այս անգամ պիտի ընեմ, կ'ըսեն։ Բայց մէկը ըսած է թէ շատ մը աւելի դիւրին է գտնել մարդ մը որ երբեք դէշ բան ըրած չէ, քան գտնել մէկը որ միայն անգամ մը ըրած է։ Ամէն մէկ սուտ որ կը խօսուի, աւելի կը դժուարացնէ ճշմարտութիւն խօսիլը, և աւելի կը դիւրացնէ յաջորդ անգամ ուրիշ սուտ մը խօսիլը։ Ամէն չար գործ յաջորդ չարութիւնը գործելը աւելի դիւրին կ'ընէ, մինչև որ վերջապէս կը կազմուի ունակութիւն մը զոր անկարելի կ'ըլլայ չնչել։ Երբեմն կը տեսնէք մարդ մը որուն մատները միշտ ծռած են, ոչ անոր համար որ ծուռ մատերով ծնած է, հապա անոր համար որ իր մատերը այնչափ երկար ատեն ծուռ կեցած են գործելու ժամանակ։ Մատերը ալ այնպէս սովրած են այդ դիրքին, որ անկարելի է շիտկել առանց ցաւի։ Այսպէս ալ կան ծուռ տղաք և

աղջիկները, որոնք ունակացած են ծուռ գործեր ընելու, և երբեք չ'թուիր թէ կարող են չիտակ գործ ընել։ Մինչև անդամ հանդերձները կը թուի թէ կը վարժուին այսինչ ծալքերն ունենալ միևնոյն անձէն հագնուելով, այնպէս որ դրեթէ անկարելի կ'ըլլայ զանոնք նորէն չիտակել։ Եւ եթէ այս ճշմարիտ է, ուրեմն ի'նչպէս կարևոր է որ տղաք ու աղջիկները գործելու չիտակ կերպերը ընտրեն։ Երբ բան մը պիտի ընես, հարցուր դուն քեզի թէ կ'ուզե՛ս միշտ միևնոյն կերպով ընել։

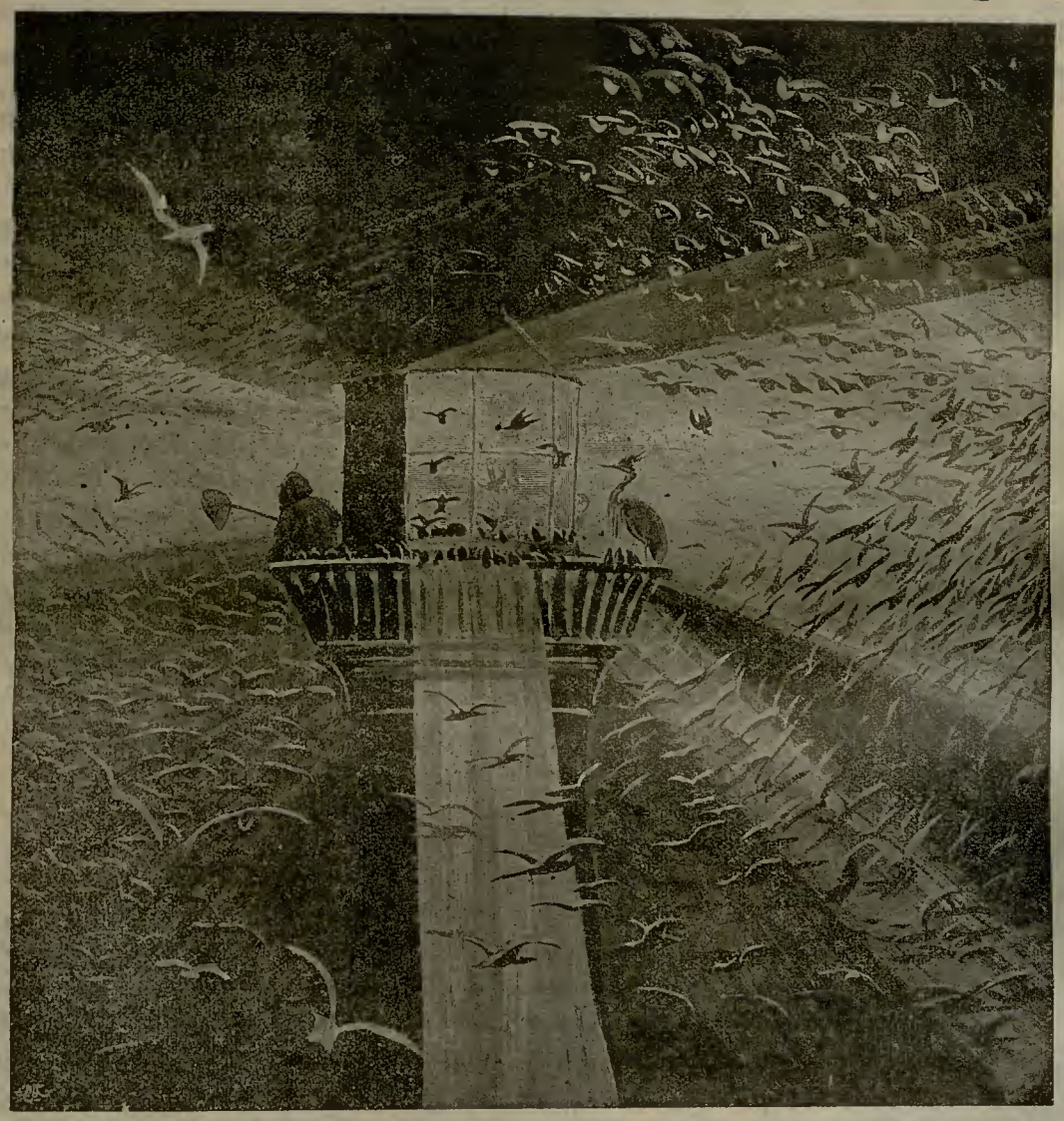

Եթէ անգամ մը ընես այնպէս, պիտի ընես երկու անգամ։ Եթէ երկու անգամ ընես, հաւանօրէն տասն անգամ ալ պիտի ընես։ Ամենէն աղէկ կերպն է մէկ անգամ իսկ չընել չար գործ։

ԹՌՉՈՒՆՆԵՐՈՒՆ ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆԸ

Թռչուններուն տեղափոխութիւնը, այսինքն անոնց ամառը դէպ հիւսիս և ձմեռը դէպ հարաւ խումբով ճամբորդելը շատ հետաքրքրական բան է, և մարդոց ուշադրութիւնը գրաւած է շատ կանուխ ժամանակներէ ի վեր։ Երեմիա մարգարէ իր գիրքին Ը. գլուխ 7 համարին մէջ կը յիշէ զայն։ Եւ կ'ըսէ թէ հին Պարսիկները և Արաբացիները իրենց տոմարին մէկ մասը այսինչ թռչուններուն վերադարձին ժամանակէն կը հաշուէին։ Թռչուններուն տեղափոխութեան պատճառը անոնց կերակուր փնտռելը կը կարծուի։ Օրինակի համար, Հիւսիսային Բևեռի կարճ ամառուան մէջ առատ մանր պտուղներ կան զորոնք թռչուններէն ոմանք շատ կը սիրեն։ Բայց եթէ թռչունները հոն մնան ձմեռը, անխուսափելիօրէն կը մեռնին։ Թռչուններէն ոմանք շատ արագ կը թռչին, և զանոնք դիտողները կ'ըսեն թէ թռչունները իրենց տոմարին մէկ մասը այսինչ թռչուններուն վերադարձին ժամանակէն կը հաշուէին։ Թռչուններուն տեղափոխութեան պատճառը անոնց կերակուր փնտռելը կը կարծուի։ Օրինակի համար, Հիւսիսային Բևեռի կարճ ամառուան մէջ առատ մանր պտուղներ կան զորոնք թռչուններէն ոմանք շատ կը սիրեն։ Բայց եթէ թռչունները հոն մնան ձմեռը, անխուսափելիօրէն կը մեռնին։ Թռչուններէն ոմանք շատ արագ կը թռչին, և զանոնք դիտողները կ'ըսեն թէ թռչուններ կան որ ժամը 300 հաղարամեթր կը թռչին. բայց այս հաշիւը ստուգութեան կարօտ է։ Կ'ըսուի թէ թռչուններէն խիստ շատեր, մանաւանդ ձագ թռչուններ, կը մեռնին յոգնութենէ, մանաւորապէս երբ մեծ ծովէ, ինչպէս Միջերկրական ծովէն, կ'անցնին։ Նաև կան գիշատիչ (միս ուտող) թռչուններ, որոնք ճամբան անոնց կը սպասեն, և կը պակսեցնեն անոնց թիւը։ Այս պատկերը կը ցուցնէ թէ թռչունները մութ գիշերուան մէջ ի'նչպէս կը հրապուրուին փարոսէն։ Մանր թռչուններ շատ անգամ կուգան կը զարնուին փարոսին ապակիին, ինչու որ չէն տեսներ զանիկա անոր թափանցիկ ըլլալուն համար, և կը սպանուին հարուածէն։ Կ'երևնայ թէ փարոսին պահապանը կը սպասէ որ իր ուշկանով բռնէ ուտուող թռչուն մը։

ԾԵՐՈՒՆԻ «ԿԱՊՈՑՏ»ԻՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ

Լոնտոնի տեսարաններէն մին է «Բրիստոսի Հիւանդանոց»ին կապուտագեայ տղոց Թափօրը։ Ամէն օր ժամը 1ին (Ը. Ե.) առեներները կը լսուի փողին ձայնը, և ահա եօթը հարիւր բաց գլուխ տղաք իրենց երկայն կապոյտ վերարկուներով, գեղին գուլպաններով և ծնրակապերով, իսկոյն կը լեցուին մեծ սրահին մէջ և Թափօր մը կը կազմեն։ Նուագախումբը սրահին մէջ Սկովտական յուղիչ եղանակ մը կը զարնէ, և տղաք հոծ Թափօր մը կազմելով կը քալեն ընդարձակ սրահին մէջ, ուր կէս օրուան ճաշը կը տրուի։ Բարոզիչ մը բարձր ամպիոնի վրայ կանգնած՝ կարճ աղօթք մը կ'ընէ, և կապուտագեայ տղաք երկու անգամ «Ամէն» ըսելէ ետև զուարթութեամբ կը սկսին դործել դանակներով և պատառաքաղներով։ Պարզ բայց հետաքրքրական հանդէս մըն է այս, և ամէն օր խումբ մը հանդիսատեսներ կը ղնեն զանիկա։ Շատ չըներ, այս հանդիսատեսներուն մէջ արևէն թուխցած երեսով ճանապարհորդ մը երևցաւ, որ սրահին մէջի այս շարժումները կը դիտէր մեծ հետաքրքրութեամբ և դիտաբաց։ Երեսը կը վառէր մեծ եռանդով մինչ նուագախումբը Սկովտական քայլերգը կը զարնէր, և մարդը ոտքերու դողիւնով անոր կը հետևէր։ Յետնելով որ իր շարժումները կը դիտուէին ներկայ դտնուող երկու անձերէ, քանի մը վայրկեան ետքը անոնց ըսաւ ներքանցքին մէջ. «Գիտնալու էք թէ ես ալ «կապոյտ» էի և Աւստրալիայէ հոս եկայ հին դպրոցս տեսնելու համար։» Մարդը յուզումով մտիկ ըրած էր աղօթքները և «Ամէն»ները, բայց գլուխը ծանրութեամբ շարժած էր, իբր դժգոհութեան նշան, տղոց ճաշելու սկսած առենը։ «Երգը չերգեցին,» ըսաւ, «անիկա միշտ կ'երգուէր իմ առենս։ Աղօթքներէն ետքը և ճաշէն առաջ աղուոր հին երգ մը կ'երգուէր իբրև սեղանի օրհնութիւն։ Կը ցաւիմ որ թողուեր է այն հին սովորութիւնը։ Ես աշխարհ պտըտեցայ,» շարունակեց մարդը, «և կեանքին դժուա-

բութիւնները տեսայ, անոր փորձու-
թիւններուն հանդիպեցայ, և ամէն
անգամ գիս ուղիղ ճամբու մէջ պա-
հողը դպրոցին այդ «Ամէն»ները և եր-
գերն եղած են։ Ես առանց բնակա-
բանի որբ մըն էի երբ առաջին ան-
գամ դպրոց եկայ և դպրոցին համա-
զգեստը հագայ. և միայն հոս սորվեցայ
աղօթքները ու հոգևոր երգերը։ Շատ
անգամ, երբ ցաւալի կերպով կը փոր-
ձուիմ չար ընկերներէ, կամացուկ մը
կ'ըսեմ «Ամէն,» և երգի մը եղանակ
կը սուլեմ։ Ջանա-
ցած եմ միշտ ճշմա-
րիտ կապոյտ մնալ։
Մէյմն քանըչորս
ժամ կ'ընէ Լոնտոն
գալս, և այս է ա-
ռաջին տեղը զոր
կ'ուզէի տեսնել —
հին դպրոցս։ Բայց
կը ցաւիմ որ ճաշէն
առաջ ա՛լ չերգուիր
հին երգը։ Հոգևոր
երգերու հին եղա-
նակները իմ վրաս
աղէկ ազդեցութիւն
ըրած են։"

Ա.յս դէպքը կը
ցուցնէ թէ հին և
կանուխառան բա-
ները ի՛նչ ներգոր-
ծութիւն կը թո-
ղուն մարդուս վրայ։
Շատ կեանքեր փըր-
կուած են մանկու-
թեան տպաւորու-
թիւններուն կենդանանալովը յիշողու-
թեան մէջ։ Մօր մը սիրոյն, ճշմարիտ
բարեկամի մը օրինակին և առանին
կեանքի մաքուր և փափուկ ազդեցու-
թեան յիշատակութիւնները շատ թա-
փառականներ ազատած են մեղքէ և
յուսահատութենէ։

ՊԱԼԹԻԿՆԱՆ ԶՐԱՆՑԸ

Գերմանիոյ կառավարութիւնը Հիւ-
սիսային ծովը ու Պալթիկ ծովը միա-
ցընելու համար ջրանցք մը բացած է
որ լմնցաւ 1895ին, 8,000 գործաւոր-
ներու 8 տարի աշխատելէն ետքը։
Այս ջրանցքը դարուս վերջին կէսին
կարևոր ճարտարագիտական գործե-
րէն մին է, թէպէտ աշխարհի վաճա-
ռականութեան վրայ Սուէզի ջրանց-
քին չափ ազդեցութիւն չունի։ Պալ-
թիկ ծով գացող շոգենաւ մը 237
մղոն և գրեթէ մէկ օր կը շահի երբ
ջրանցքէն կ'անցնի։ Ջրանցքը 61 մղոն
երկայնութիւն և յատակին վրայ 85
ոտք լայնութիւն և 28 ոտք ջուրի խո-
րութիւն ունի, այնպէս որ շատ խո-
շոր նաւեր կրնան անցնիլ անկէ։ Նա-
ւերուն թոյլ շարուիր ժամը 5 մղո-
նէ (8 հաղարամեթր) աւելի երթալ
ջրանցքին մէջէն։ Ջրանցքը ելեկտրա-
կան լոյսերով կը լուսաւորուի, ուստի
նաւերը գիշերն ալ ցերեկուան պէս
կրնան երթևեկել։ Ա.ռաջին պատկե-
րին մէջ տեսնուած կամուրջը կրուն-
թալի վրայ է, որ Հիւսիսային ծովուն
աւելի մօտ կը գտնուի։ Միւս պատ-
կերը կը ցուցնէ
ջրանցքը Հոլթէնա-
ուի մէջ որ Պալթի-
կի ծայրին մօտ է։

ՓԱՑՏԷ ՍՐՈՒՆՔՈՎ
ՄԱՐԴԸ

Շաբաթ առա-
ւօտ մըն էր, գի-
շերը բաւական ձիւն
եկած էր։ Ա.յս եր-
կու բաները շատ
յարմար էին դա-
նիկին։ Ուստի նա-
խաճաշէն անմիջա-
պէս ետքը բալխիրը դուրս հանեց աղէկ
ժամանակ մը անցընելու համար։ Բայց
երբ դուրը եկաւ, կանգ առաւ զարմա-
ցած։ Նոր եկած ձիւնին վրայ տարօրի-
նակ նշաններ կային։ Մարդու մը ոտքին
նշանը կար, խոշոր բան մը, և մինչ պէտք
էր որ անոր նման ուրիշ մըն ալ կրնար
բողբոջակ ծակ մը կար անոր տեղը։ Եւ
մինչև փողոցն ի վար այս տարօրինակ
հետքերը կ'երևնային։ Դանիկ քանի
մը վայրկեան նայեցաւ անոնց վրայ,
յետոյ անոնց հետևեցաւ ճամբան,
անկիւնէ մը դարձաւ անոնց հետ, և
շարունակեց մինչև որ նշանները դինքն
առաջնորդեցին դէպ ի Մր. Ճոնսընի
նպարեղէններու խանութին դուռը։
Նշանները չկային դրանը ճիշդ առջևը,

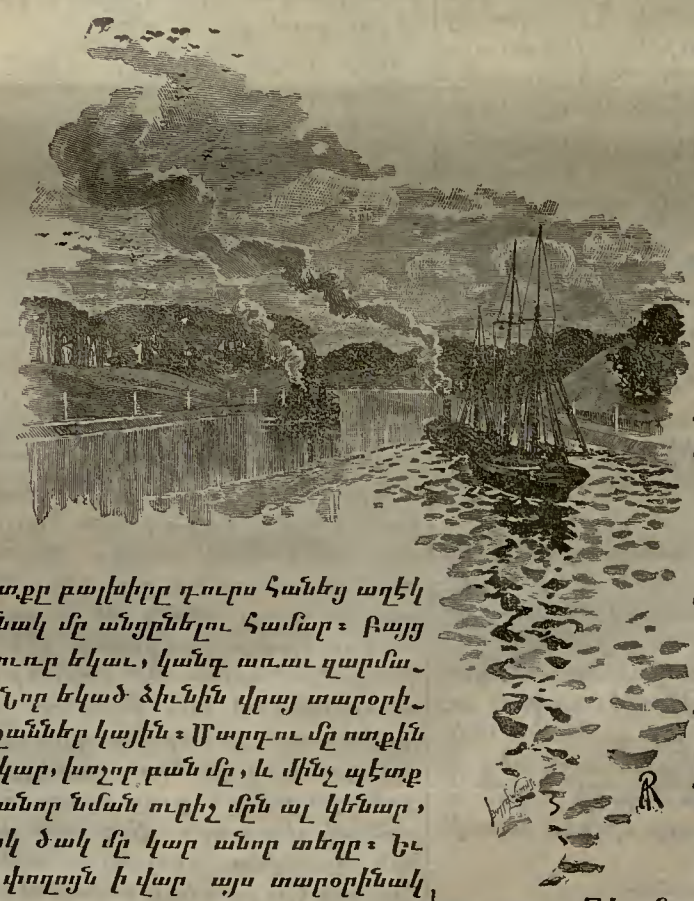

ինչու որ Մր. Ճոնսընի աչկերտը ձիւ-
նը անկէ աւլած էր. բայց տարակոյս
չկար թէ այդ նշաններն ընողը խա-
նութին ներսը կը գտնուէր, ինչու որ
անկէ դուրս ելլելու նշան չէր տես-
նուեր ձիւնին վրայ։ Դանիկ վարանե-
ցաւ քիչ մը։ Կ'ուզէր ներս մտնել,
բայց կեցաւ. ձիւնին մէջ տպաւոր-
ուած այդ նշանները իրեն զարմանք
կու տային։ Մինչ այսպէս կը մտածէր
անոր վրայ, խանութին դուռը բաց-
ուեցաւ և մարդ մը դուրս ելաւ, խո-
շոր մարդ մը զուարթ դէմքով։ Հին
կապոյտ վերարկու մը հագած էր օ-
ձիքին (եաղա) վրայ կնգուղով (գու-
գուլեթա) և ձեռքը լեցուն էր ծրար-
ներով։ Բայց Դանիկ բոլոր ասոնք հա-
դիւ տեսաւ առաջին անգամ։ Իր աչ-
քերը, որ միշտ խոշոր էին, հիմա սո-
վորականէն աւելի խոշորցած էին, և
ուղղուած էին մարդուն սրունքներուն
վրայ, ինչու որ անոնցմէ մին, ծուն-
կէն վար, իրաւ սրունք չէր, հապա
փայտէ չինուած բան մը, և փոկերով
(գայիշ) իր տեղը հաստատուած էր։
Եւ Դանիկ իսկոյն հասկցաւ թէ ձիւնին
վրայի ծակերուն պատճառը այն էր։

«Էհ, փոքրիկ տը-
ղայ," ըսաւ մար-
դը խոշոր, զուարթ
ձայնով մը, քանի
մը վայրկեան եռքը
մինչ Դանիկ փայ-
տէ սրունքին վրայ
կը նայէր և ինք՝
Դանիկին վրայ կը
նայէր, «ասանկ
բան երբեք տեսած
չէի՞ր։" «Ոչ, պա-
րոն," ըսաւ Դանիկ,
քիչ մը շլոմած, և
վախնալով թէ ան-
կրթութիւն մը ը-
րած կ'ըլլար, ա-
ւելցուց, «ներեցէք
ինծի։" «Ո՛հ, ան-
շուշտ. աղէկ մը նա-
յէ անոր վրայ որ-
չափ կ'ուզես," պա-
տասխանեց մարդը
մինչ դռնէն դուրս
կ'ելլէր և տղան հե-
տաքրքրութեամբ վրան կը նայէր։
Ճիշդ այդ միջոցին ծրարները դետին
ինկան։ Դանիկ անմիջապէս ցատկեց և
գետնէն վերցուց զանոնք։ «Ցուէք
բալխիրիս մէջ դնեմ և տանիմ պա-
նոնք," պոռաց եռանդով, «ինծի եր-
բեք բեռ պիտի չըլլան։ Մեր տունը
ձեր ճամբուն վրայ է։" «Գիտեք, հա՞

ՄԱՆԱՎԱՍԱՐԴԱՍՏՈՍԿ
Տպագրվում է ամեն ուրբաթ օրը
Խմբագրատան և տպարանի հասցեն՝ Ալեքսանդրապոլ, Ռուսական փող., № 6
Տարեկան բաժանորդագինը՝ 4 մանեթ—դնդասի 2
Առանձին համարը 10 կոպեկ

Եղբայրդ քոնի կէր ոչխ ղկծատա՞ս՝՝ ղկ'ումի ղկղուկը մհանհանհաս ՝ ծղսղա ղկ'ումի հկ'ոլ հրլ ուսուցա մհ ե ղսով՝ ղսկ հկմ